

Körkép a háztartási gépek piaci helyzetéről

Tárgyszavak: piacfelmérés; statisztika; előrejelzés; fogyasztói szokások; termékfejlesztés.

Manapság a háztartások jelentős része élvezi a mindennapos otthoni munkák megkönnyítését szolgáló berendezések előnyeit. A rendelkezésre álló eszközök száma szinte végtelen, az egyszerűbb konyhai eszközöktől kezdve a költségesebb kerti munkagépekig terjedő kínálatból mindenki tetszése és természetesen pénztárcája szerint válogathat. A termelői és fogyasztói oldal egyensúlyi helyzetének fenntartásához azonban számos szempontt figyelembe kell venni. Egyes iparágak egymásra gyakorolt hatása épp oly fontos, mint a célcsoportok meghatározása, a gazdasági folyamatok követése vagy az új termék bevezetésének ütemezése. Ezért a gyártók számára az üzleti tervek kidolgozásához elengedhetetlen a piaci viszonyok tanulmányozása és a jövőben bekövetkező események reális előrejelzése.

A piac felmérése

A háztartási eszközök gyártóinak *a mindenkori piaci helyzet feltérképezéséhez alapvetően három tényezőt kell figyelembe venni: a gyártók által leszállított termékmennyiséget, a megrendeléseket, valamint a felhalmozott árukészlet nagyságát.*

Egy időszakot vizsgálva a *leszállított termékmennyiség* adatai alapján megbecsülhető az ágazat adott periódusra jellemző teljesítménye. Az *új megrendelések száma* az értékesítés mindenkori állapotát tükrözi. Ha az új megrendelések száma jelentősen meghaladja az értékesítés szintjét, a kis- és nagykereskedők körében az árukészlet felhalmozása figyelhető meg. A *gyártók saját készleteinek nagysága* hűen mutatja a következő gazdasági negyedév fogyasztói piacának forgalmába vetett bizalmat. Folyamatosan alacsony árukészlet a jövőbeni értékesítés bizonytalanságára utal, míg az árufelhalmozás kedvező eladást prognosztizál.

A felhalmozott árukészlet és a leszállított termékmennyiség szintjét összevetve megállapítható a két tényező közötti arány, amelyből esetenként következtetni lehet az új megrendelések mértékére. Ez azt jelenti, hogy *amennyiben kis árukészlet mellett a szállított mennyiség folyamatosan nagy, az új megrendelések száma várhatóan növekvő tendenciát fog követni.* Az említett

törvényszerűség alól bizonyos ipari ágazatokban kivételt képeznek a „jó időben termelt” (just-in-time) rendszerben, magas szintű szabályozott logisztikai megoldások, ahol átlagos termelékenységet folytatva nincs szükség jelentős árukészlet felhalmozására.

Természetesen az áruforgalmi adatok jórészt csak a piac aktuális állapotára jellemzők, amelynek alapján korlátozott előrejelzésre van lehetőség. Hosszú távon bekövetkező események meghatározásához számos gazdasági mutató figyelembevételével mellett a lakáshelyzet pillanatnyi állapotát is követni kell. Nyilvánvaló, hogy növekvő reálbérek esetén a háztartási gépek forgalma növekszik, ami a piac megélénkülését idézi elő. A gazdasági fejlődés állapotjelzői, mint a foglalkoztatottak aránya, az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP), a fogyasztók eladósodásának mértéke, valamint az infláció mind segítséget nyújtanak a háztartási eszközök piaci struktúrájának objektív meghatározásához.

A háztartásigép-gyártásban érdekelt műanyag alkatrészeket előállító cégek többsége tisztában van vele, hogy az ágazat növekedésének hajtóerejét a lakóingatlanok képezik, azonban gyakran problémát okoz az értékeléshez szükséges adathalmaz helyes értelmezése. Tehát a lényegi kérdés az, hogy a lakások piaci jellemzőinek változása mikor és milyen mértékben lesz hatással az értékesítésre. A hasonló kérdések megválaszolásához néhány általános szabályt célszerű szem előtt tartani:

- a Lakásépítők Egyesülete (NAHB-National Association of Home Builders) által közölt tanulmány szerint az új lakástulajdonosok a vásárlást követő első évben átlagosan 2079 USD-t költenek háztartási gépek megvásárlására,
- a lakásépítések kezdeti fázisaitól az átadásig műszaki és adminisztrációs okok miatt – finanszírozás biztosítása, pályáztatás, infrastruktúra kiépítése – a lakásszektor lassan reagál a gazdasági fejleményekre. A hosszú reakcióidő pozitívuma, hogy enyhén visszaeső gazdasági mutatók esetén a folyamatban lévő építkezés hatására nő az eladás,
- a legutóbbi recesszió azt mutatta, hogy gazdasági visszaesés következtében nem törvényszerű a lakásépítések számának csökkenése.

Az USA-ban a konyhai berendezések korszerűsítésére szánt kiadások 1993–2002 közötti időszakban 58%-kal emelkedtek.

A fogyasztói szokások alakulása

A vásárlói szokások alapvetően meghatározzák a háztartási eszközök gyártóinak és a beszállítóknak a termelési stratégiáját. *A korábbi években a fogyasztókra jellemző volt, hogy a megvásárolt gépet csak elhasználódás után cserélték ki. Ezzel szemben ma a divatelemek előtérbe kerülésének következményeként az újírtásra fogékony vásárlók korszerűbb típusokra cserélik a többnyire még működőképessé készülékeket. A formatervezett termékek növe-*

vő értékesítési arányának köszönhetően a lakások és a háztartási gépek eladási statisztikája hasonlóan alakul, ami leginkább a hűtőszekrények forgalmában nyilvánul meg. Megszokott jelenség, hogy újabb technológiák alkalmazása miatt a termékek várható élettartama jelentősen lerövidül. A speciális funkciók végrehajtására programozható interaktív háztartási eszközök piaci vásárlóerejét ugyan főleg a vagyonosabb fogyasztók képviselik, a technikai fejlesztések árcsökkentő hatása mégis a modellfrissítés gyakoriságát eredményezi.

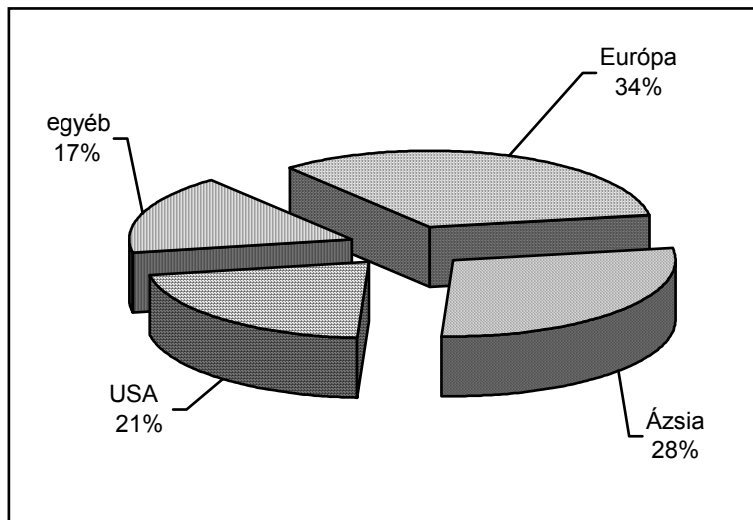
A növekvő energiaárak miatt a kis fogyasztású eszközök egyre előnyösebb piaci pozícióba kerülnek. Példa erre az elektromos fogkefék növekvő népszerűsége. 2003-ban az elektromos fogkefék forgalma 3,6%-kal emelkedett, míg a hagyományos fogkefék eladása 7,3%-kal csökkent. A tudományos módszereken kívül az aktuális trendek felől érdemes első kézből tájékozódni. Ennek egyszerű módja megvizsgálni, hogy a kiskereskedők, illetve az áruházak polcain mely terméktípusok vannak többségben.

Amerikai családokban megfigyelték, a hogy csökkenő létszám ellenére a lakások mérete folyamatosan növekszik, és ezzel arányosan nő az elektromos háztartási eszközök száma is. 2003-ban az amerikai lakások területének átlaga 210 m² volt, szemben az 1973-as 150 m²-es értékkel. Az USA-ban 1970 és 2000 között az egyedülálló személyek birtokában, illetve a nem családi tulajdonban lévő lakások aránya 18,8%-ról 31,2%-ra emelkedett, a házaspárok tulajdonát képező lakóingatlanok aránya 70,6%-ról 52,8%-ra csökkent, és előrejelzések szerint 2020-ig hasonló tendenciára lehet számítani. A fenti demográfiai megoszlás alapján várható, hogy a háztartási gépek iránti igény a jövőben növekedni fog, hiszen az egyéni tulajdonú lakások felszereltsége hozzávetőleg egy átlagos család eszközigényéhez hasonlítható. A lakásokban kialakított irodahelyiségek növekvő száma az irodai eszközök forgalmát növeli.

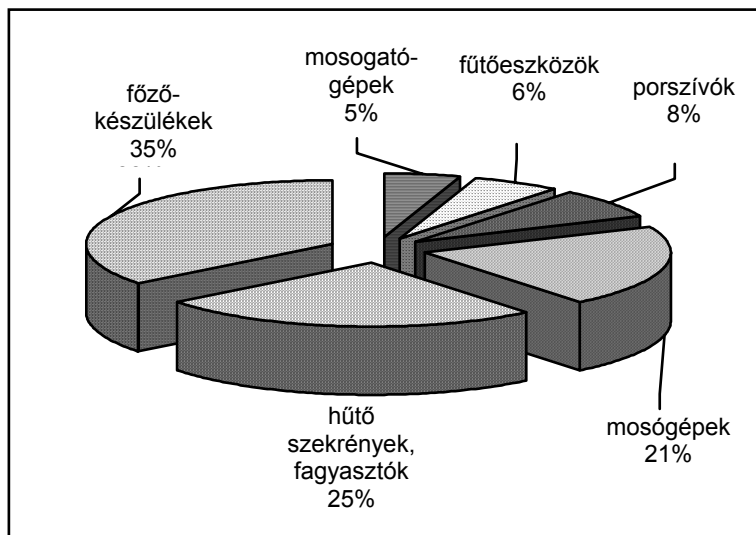
Egy 2003-as felmérés szerint a háztartási eszközök iránti igény világszerte tapasztalható növekedése elsősorban egyes gyors gazdasági fejlődést mutató kelet-európai és ázsiai országnak tulajdonítható, ugyanakkor a fejlett régiók gyengébb szereplést mutattak (1. ábra). A világon eladott háztartási eszközök típus szerinti megoszlását a 2. ábra mutatja.

A Freedonia Group piacértékelő tanulmánya szerint az elektromos háztartási eszközök gyártói, illetve az iparág beszállítói 2007-ig évente átlagosan 6%-os növekedéssel számolhatnak. Japánban a piac stagnálása lesz tapasztalható, az észak-amerikai és a nyugat-európai felhasználás az átlagosnál visszafogottabb mértékű lesz. Ez utóbbi két térségben a háztartásokban jelen lévő régi készülékek új modellekre való cseréje lesz jellemző. 2002-ben a világpiacot négy cég uralta (Black & Decker, Bosch, Atlas Copco, Makita), amelyek piaci részesedése elérte a 27%-ot. Értékesítési adatok alapján megállapítható, hogy a vásárlók 70%-a szakipari felhasználó. A vállalkozói tulajdonban lévő készülékek között növekszik a drágább multifunkciós készülékek részaránya, a házi barkácskészülékek felhasználása kisebb mértékben szin-

tén emelkedni fog. A vezeték nélküli gépek térhódítása negatív hatást gyakorol a kábelbevonással foglalkozó műanyag-feldolgozó cégekre.

1. ábra
A háztartási eszközök értékesítésének megoszlása térségek szerint

2. ábra
A háztartási eszközök piaci részesedése kategóriák szerint

Gyorsuló termékfejlesztés

Az új konstrukciók kifejlesztésének üteme az elmúlt időszakban olyannyira felgyorsult, hogy egy ötlet megszületésétől a szériagyártás kezdetéig általában kevesebb mint 12 hónap telik el, amely öt évvel ezelőtt elképzelhetetlennek tűnt. Az alkatrészgyártók többségénél megfigyelhető, hogy az egyszerűbb modellek előállítására mellett egyre nagyobb teret kapnak a gyártáshoz szervesen kapcsolódó összetett munkafolyamatok. Minél teljesebb szolgáltatásra törekedve megszokott tevékenységnek minősül a cégen belüli szerszámtervezés, -gyártás, prototípuskészítés. A készülékek technológiai bonyolultsága mi-

att a rövid határidők betartása csak jól képzett, adott területen nagy tapasztalattal rendelkező munkaerő foglalkoztatásával oldható meg, és így is gyakran előfordul, hogy a dolgozók többletmunkájáért járó anyagi kiadások jelentős terhet rónak a munkáltatóra.

Költségmegtakarítás miatt a burkolati elemeket lehetőség szerint ún. „vékony falú” technológiával készítik, az alkatrészek rögzítését csavarozás helyett pattintással oldják meg. Töreksenek a ciklusidők minimalizálására, helytakarékos geometriai kialakításra, ami által a rendelkezésre álló erőforrások hatékonysága javítható. Terméktervezés során a funkcionális szempontok mellett egyre inkább helyet kapnak a termékek életciklusát végig követő megoldások, mint az újrahasznosítás vagy a csomagolás tervezése. Ez utóbbi munkafázisnak köszönhető, hogy az árukézbítés esetenként 15–20%-kal hatékonyabban valósítható meg.

A robbanómotoros háztartási gépek (elsősorban a kerti gépek) üzemanyagtartályainak áteresztőképességére, valamint a zaj és a vibrációs hatások mértékére vonatkozó, jelenleg még függőben lévő szabályozás újabb távlatokat nyithat a műanyagok alkalmazásában. A környezetvédelmi szervezetek közreműködésével készült tervezet a személyautóknál jól bevált módszereket háztartási munkagépekre is kiterjeszti, ami várhatóan tovább növeli a poliamidok felhasználását. A tartályok többségét fröccsöntéssel és egy- vagy többrétegű extrúziós fúvóformázással állítják elő. A fröccsöntött tartályt két egyenlő nagyságú polietiléndarabból hegesztéssel alakítják ki, majd az áteresztőképességet felületkezeléssel biztosítják. Fúvott üzemanyagtartályok áteresztését E/VAI záróréteggel, koextrudálás révén gátolják meg. Zaj illetve vibrációcsökkentéshez többnyire poliuretánalapú szigetelőanyagokat alkalmaznak.

Huszár Zoltán

Hassel, A.; Bella, M.: The ABCs of household appliances. = Modern Plastics, 34. k. 9. sz. 2004. p. 30–35.

Goldsberry, C.; Defosse, M.: Lawn & garden, power tools facing similar challenges. = Modern Plastics, 34. k. 9. sz. 2004. p. 48-51.